

ni mogoče najti dovolj sredstev. In vzrok je štednja.

Ker se zahteva štednja! In ravno na čem? Na narodni prosveti in na učiteljskih dobrinah. To je udarec, ki ga mogoče ne čutimo sedaj mnogo, pač pa ga bo občutila naslednja učiteljska generacija. Kajti to je najkrajše in najbolj vredno dejanje, če in nazadnjaštva, ki ga učiteljstvo ne more in ne sme prezreti, ako noče biti obsojeno od bodočnosti in naroda, ki mu dolgujemo ljubezni in dela.

Poglejmo malo za kulise tega usodnega dejanja. Ze prejšnje ministrstvo je bilo malo naklonjeno Višji pedagoški šoli. Ze tedaj se je govorilo, da namerava ukiniti Višjo pedagoško šolo ter otvoriti v nadomestilo na vseučilišču pedagoško fakulteto, ker bi s tem baje bili vzdrževalni stroški ustanov učiteljske nadaljnje izobrazbe mnogo manjši, kakor če bi ostala Višja pedagoška šola samostojno prosvetno telo. Odpadla bi seveda rektorja, kakor tudi postavka za najemnino na jetih lokalov itd., itd.

Ker pa na univerzi ni nobenih slušateljev, ki bi imeli stalne fiksne državne plače, bi te tudi učiteljem odpadle ter v zamenj bi se jim žrtvovala podpore v višini do 800 Din.

Vprašali boste, zakaj ni tedanji prosvetni minister iste ukinit, saj je bil v tem polnomočen. Lahko odgovor. Ker je njegov predhodnik vnesel v budžet postavko za razširjenje Višje pedagoške šole in ker je ostal taisti, oziroma njegova stranka še v vladi.

Če se premisli vse navedene govorice, ki jih nisem hotel obelodaniti lani, ker jim nisem mogel verjeti, potem smo si na jasnem, kam namerava novi odlok z ukinjenjem višjega tečaja na Višji pedagoški šoli.

Odlok ne govori samo o ukinitvi omenjenega tečaja. Odlok tudi izrecno poudarja, da učitelji, ki bodo na podlagi raz-

pisa odbrani za dveletno pohajanje predavanj na Višjo pedagoško šolo, dobe sicer študijski dopust, ali brez plače.

Sedaj pomislite, kdo naj gre študirat na pedagoško šolo? Slovenski učitelj je siromašen, iz lastne iniciative si ne more dati sredstev za materialni obstoj v prestolnicah.

Slovenske meščanske šole bodo zaman čakale svojega izprašanega naraščaja. Kajti nihče izmed nas nima tako bogatih staršev, ki bi z lahkoto odrinili najmanj poldrugi tisočak, ne da bi pri tem pošteno stradali in trpeli. Učiteljstvo je masa maslihih eksistenc, pa zato ne bo šla na Višjo pedagoško šolo, četudi bi bil sprejem brez konkurza, ako se mu ne da plačnega dopusta.

Ali tu gredo posledice tega odloka še globlje. Prvo, kar se bo zgodilo, bo to, da ne bodo šteli več študijskega dopusta v službeno dobo, kajti tudi to spada med »štednjo«. Drugo, kar mora slediti današnjemu prosvetnemu »status quo«, bo to, da bo na Višjih pedagoških šolah študiral malo, da ne rečem uničujoče število učiteljev. Pa se bo reklo: Za to peščico slušateljev se ne izplača vzdrževati te drage ustanove, in s stališča »štednje« bo izginila Višja pedagoška šola iz jugoslovenskega zemeljskega površja. Na ta način se bo rešil tkzv. »učiteljski problem«.

Tedaj bodo vsaj predhodno dane le dve možnosti. Prva, da se otvori v zamenj pedagoško fakulteto na obeh univerzah z vsemi posledicami, ki sem jih že navedel. Druga možnost je pa ta, da sploh ne bo ustanove, kjer bi se trudilo dati učitelju nadaljnje izobrazbe.

In tedaj bo najbolje, da se v interesu štednje pozopre še vsa učiteljska in odpušči vse učiteljstvo ter izroči in poveri državno in narodno prosvetno misijo mor-da — žandarjem.

Se bomo li zgenili, tovariši?

Molislav Rudež.

Poslano.

Gospod urednik, blagovolite sprejeti v svoj list naslednje pojasnilo na članek »Člena 71. in 126. uradniškega zakona še vedno delujeta«, ki ga je priobčilo »Edinstvo« z dne 25. februarja t. l.

Najprej načelno opazko glede čl. 71.; zakaj o čl. 126. ki govori o razpoložljivosti, ni da bi pisal, ko se uporablja zelo redko ob izrednih prilikah.

Ob svojem nastopu sem dejal takratnemu poverjenstvu UJU, da ne moremo čisto izločiti čl. 71. kot dopolnilo k razpisom. Nekateri starejši ali socialno potrebnejši ne morejo dobiti primerne službe po razpisu. Ali naj ostanejo vedno na slabšem, dočim so mlajši ali socialno ne tako potrebni na ugodnejših krajih? Ne priporočena, ampak na prošnjo je bila premeščena ta ali ona učna oseba, kolikor sem mogel utreči. Naj mi na drugi strani dokaže »Edinstvo« le en primer, da je šla kakšna učiteljica kot razpoložljiva, oziroma nadštevila, zato v n. i. b. e., ker je bila »neljuba«!

Prehajam k posameznostim:

1. D. je premeščeno ministrstvo, ne na moj predlog, k D. M. v Polju. Ker je prišlo tja še par učiteljic po razpisu, sta odšli M. (3 leta službe) in S. (8 let), a St. (7 let) je ostala, ker so svojci prosili za njo, da podpira starše.

2. V St. Vid nad Ljubljano je prišla nazaj, kjer je že bila, B. (15 let) iz socialnih razlogov, da more imeti skupno gospodinjstvo s svojo sestro, od katere je bila s prejšnjo premeščitvijo ločena, enako je bila na svojo prošnjo sem premeščena K. (7 let) iz rodbinskih razlogov, da sta skupaj z možem invalidom, a namesto Z. je prišla po razpisu P. (20 let). Po prihodu teh treh so odšli K. (7 let, ki si je pa sama želela v Hrastnik zaradi mojitve), P. (3 leta) in M. (7 let).

3. K. Sv. Petru pri Lj. je prišla na prošnjo po čl. 71. in še po razpisu K. (14 let), ki je že tam bila, a poleg tega je zasedel upra-

viteljstvo S. Zato sta morali oditi dve učni osebi: S. (3 leta) in K. (11 let). Poznam socialne razmere K.; zato sem jo od Sv. Križa pri Litijski ob prvi priliki premeštil v Litijsko, da ima bliže doma, kjer je tudi njena sestra.

4. Ker je pri D. M. v Polju zbolela T., jo je suprirala S., ki ni šla potem na Kaf. ampak v Blatno Brezovico. Istotako je suprirala K. na raznih krajih (Vrhnika, Rudnik, Barje), dokler ni po ministrski odredbi morala iti v Telče, kjer pa ni nastopila zaradi obolenosti. Pripominjam, da sta vprav šoli na Kalu in v Telčah letos izredno trpeli, ker se učne osebe zlasti iz mest na vse načine branijo iti na kmete.

5. O vseh teh premeščitvah, ki so jih po prošnji bile deležne ali starejši ali socialno potrebne učne osebe, bi se bilo »Edinstvo« lahko informiralo pri meni in potem, če bi mu pojasnila ne zadoščala, udarilo. Ugotavljam pri tej priliki, da sem šele iz »Edinstva« izvedel o »antideklarativu« učnih oseb, ki jih omenja citirani članek, vendar teh obdolžitev ne smatram tragično.

Vsi do sedaj navedeni primeri se tičejo učiteljstva brez stalnega učnega kraja.

Zavračam pa obdolžitev glede Einspielerja in Turka, oziroma Skufce, kot varanje učiteljske javnosti in pozivam šolska upravitelja Einspielerja in Turka, da se izjavita, ali sta dala »Edinstvu« legitimacijo, da piše o njiju na tak način. Ugotavljam: Š. je iz družinskih razlogov prošil v Lj. za službo po M., a M. upokojujev se je zavlekla in tako so res začasno nastale težkoče s Š., ki sem mu hotel storiti uslugo, za katero me sedaj »Edinstvo« graja. Einspieler in Turk pa sta postala na svojih službenih krajih nemogoča in sta sama pro-

* Opomba: Glej dopis tov. Einspielerja na drugem mestu, ki ga je poslal uredništvu še preden je isto prejel gornji dopis. — Uredn.

besedice — samo v opombi omenja, kako naj se ilovica spravlja in kakšna mora biti. Mnenja sem, da bi moral biti ta čas (2 ted. uri) na razpolago učitelju v nižjih razredih, kadar ga pri drugih predmetih potrebuje in šele v višjih oddelkih bi tvoril z risanjem samostojen predmet. To pa zato, da bi se učenec ta čas bolj ročno izvežbal in bi se pri raznih delih, ki jih rabimo pri pouku, polagala vsa pozornost na dotični eksperiment in se ne odvracala na tehniko dela. Če n. pr. rabim pri fizikalnih poizkusih poslabano desko, spiljeno z elektno konico, za krivljeno cevko — pri reliefih izrezovanje višinskih plasti, zalivanje z mavcem itd., je gotovo, da mora ta dela otrok že znati ter ga ne bomo šele pri poizkusu učili vseh teh stvari. Na vsak način pa mora biti pripuščeno učitelju, kako in na kakih predmetih bo vsega tega učenca naučil.

Učitelj pa mora vsa ročna dela, ki pridejo pri pouku v poštev, znati, in kje naj se vsega tega nauči, ko ni prinesel iz učiteljske niti najmanjše praktične izvežbanosti? Ali niso zato potrebni tečaji za rokotvorni pouk, ki dajo učitelju vsaj osnovne pojme o gnetenju, izrezovanju, nalepljanju, kartonaži, ki mu pokažejo lastnosti materiala, ga nauče oblanja, piljenja itd.? Naš učitelj se boji ročnega dela danes zato, ker ga ne zna in dokler se ga ne bo naučil, bo jako slabo z našo delovno šolo.

To sem hotel povedati v obrambo tečajev za ročno delo in v tolažbo tistim, ki so po referentu tov. B. postali malodušni

in se morebiti celo jeze, da so brez potrebe obiskovali kak tak tečaj. Želim, da bi se oni, ki so in bodo še prišli iz mojih rokotvornih tečajev, izneverili v isto smer, kakor tov. B., zakaj to bo meni v zadoščeno, ker sem dosegel namen, naši šoli pa gotovo v korist.

Tečaj za rokotvorni pouk v Ormožu.

Uvedba deških ročnih del v naše šole je povzročala spočetka učiteljstvu precej preglavice. Malokdo si je vedel pomagati, kajti večina učiteljstva je bila docela neizvežbana v tej ročnosti. Iz tega razloga se je vršilo pri našem društvu več teoretičnih predavanj in praktičnih ekskurzij, kjer so se prijateljski izmenjale misli ter je dobilo učiteljstvo nekaj pregleda o osnovi in načinu, kako se naj ista podaja v šoli. Omenim naj knjigoveški in pletarski tečaj, ki sta se vršila pod vodstvom aglinih tovarišev Srečka Vittorija in Miroslava Venigerholca.

Na vzpodbudo omenjenih tovarišev se je vršil pod njunim vodstvom v dneih 3., 4. in 5. februarja t. l. ponovno tečaj za ročno delo v Ormožu, kjer se je praktično predelala predelana snov, ki jo predpisuje novi učni načrt. — Da stremi učiteljstvo za pridobitvijo potrebnih spretnosti v tej panogi šolskega pouka, je pokazala velika udeležba omenjenega tečaja. Z vnojem je sle-

sila stran, čeprav ne tja, kjer sta sedaj. Ako je »Edinstvo« legitimirano, da ju ščiti z neresnicami, potem bom v svojo obrambo primoran, ker sem bil izzvan, da povem, zakaj sta postala nemogoča. Odklanjam pa že vnaprej vsako odgovornost; zakaj učiteljstvo mora samo skrbeti za svoj ugled.

6. Razmere v Mostah je uredilo ministrstvo, da je zopet združilo obe šoli pod novim vodstvom in s tem napravilo red na šoli. Ako bo »Edinstvo« izživalo, pojasnim, kdo in zakaj je bil sokriv prejšnjemu nesoglasju, dasi sem dotičnika pustil pri miru, ko je ministrstvo urejalo razmere.

In končno še besedo o deklaraciji! Neodvisno od gibanja med učiteljskim, sem se ob svojem nastopu v okrožnici z dne 9. januarja 1926. leta izrekel proti dvojni stanovski učiteljski organizaciji, kar je bilo takrat namerjeno proti »Slomškovi zvezi«. Zakaj vsi drugi intelektualci (zdravniki, časnikarji, pisatelji, pro-

fesorji, sodniki, umetniki, advokati in notarji, inženjerji, različni uradniki itd.) se stanovsko združujejo; samo učitelji bi delali izjemo, ker se ne zavedajo, da je človek kot socialno bitje kompliciran ter da se vse njegovo dejanje, mišljenje in čustvovanje ne da objeti s preprosto formulo. Organizira se isti človek kot producent in konsument, kot politik in sportnik, kulturno in stanovsko, versko in нравno.

Namesto »Slomškove zveze« je stopilo sedaj »Edinstvo«.

Ne »cedim se iskrenosti«, ampak sem iskren, česar ne morem reči o članku brez podpisa; zato pa, ker sem iskren, obsojam razbijanje stanovske sloge, ki ga vodijo nagibi osebne ali strankarske zaslepljenosti.

Sedaj pa prosim: kamne pobirajte in metajte!

V Ljubljani, dne 8. marca 1927.

Dr. Drag. Lončar.

Splošne vesti.

— Prispevki šolske mladine za spomenik kralja Petra I. Prosvetni minister je z odlokom P. Br. 283. z dne 25. februarja 1927 dovolil Udruženju rez. oficirjev, kot izvršnemu odboru za postavitev spomenika Kralju Petru I. Velikemu Osvoboditelju v Ljubljani, da sme nabirati po vseh šolah v Sloveniji prispevke za ta spomenik. Ker je dolžnost nas vseh, da pokažemo svojo hvalnost Velikemu Kralju, upamo, da bo učiteljstvo tudi tokrat, kot vedno v takih slučajih, pokazalo, da se zaveda svoje nacionalne dolžnosti. Ko se bo odbor obrnil na šole s tozadevno prošnjo, tovariši(ice), ne odklanjajte sodelovanja!

— Redukcija šolskih nadzornikov bo izvršena že s 1. aprilom 1927, ker stopi s tem dnevom nov proračun v veljavo. Veliki župan že urgira tozadevna poročila in skice pri sreskih poglavarjih. Kjer je treba reducirati se naši upravi zelo mudi, zelo smo pa radovedni, kakšne bodo posledice te redukcije. Ze itak slabi učni uspehi se gotovo ne bodo izboljšali, ko je za vso ljubljansko oblast predvidenih le 7 nadzornikov, a za mariborsko 8. Tako važnih mest se pač ne bi smelo reducirati.

— Projekt novih pravil UJU. Izvršni odbor UJU je izdelal na podlagi predlogov poverjeništev UJU enoten osnutek pravil. O tem osnutku bo razpravljala Glavni odbor UJU na svoji seji 12. in 13. t. m., ki se vrši v Beogradu. Načrt novih pravil ima smoter in sredstva UJU mnogo podrobneje definirana, kakor dosedanja pravila. Cilj UJU se razteza na stanovske šolske in prosvetne zadeve širokih krogov naroda. Značaj UJU je strogo politično nadstrankarski, kar je pogosto v pravilih poudarjeno in je podana garancija za to. V pravilih je predvideno sodelovanje z učiteljskimi organizacijami vseh kategorij šolstva v tu in inozemstvu, ter skupno delovanje in nastop z organizacijo vsega državnega uradništva v kraljevini SHS. Včlenjenje v UJU se izvrši potom pristojnega sreskega društva UJU. Načrt novih pravil predvideva tudi stalna fonda, in sicer tiškovni fond in borbeni fond za podporo in pomoč. Enako predvideva projekt ustanavljanje Učiteljskih domov na sedežih posameznih sekcij UJU in na sedežih oblasti. Učiteljski domi bi se zidali postopno s pomočjo prispevkov vsega učiteljstva. Učiteljski domovi bi služili za učiteljsko deco, za prenočišče učiteljem iz notranjosti, za pisarne sekcij UJU in druge ustanove učiteljstva. Po pravilih je predvidena tudi ustanovitev Učiteljske Samopomoči za poedine sekcije UJU. Glede proračunov za sreska društva, sekcije in centralno organizacijo UJU so predvidene določbe v posebnem poglavju. Organizacija obstoja iz sreskih društev UJU, sekcij UJU in centralne uprave UJU. Uprava se deli v sreske upravne odbore UJU, sekcije UJU, Izvršni odbor in Glavni odbor. Predvidene so tudi povereniške konference vsaka dva meseca. Projekt predvideva tudi obvezno naročitev organizacij

nih listov. — Po dokončani redakciji Glavnega odbora UJU priobčimo projekt v presojo sreskim društvom UJU.

— Seja Glavnega odbora UJU. Seja bo dne 12. in 13. t. m. v beograjskem Učiteljskem domu. Na dnevnem redu so sledeče zadeve: 1. Poročilo o delu Izvršnega odbora. 2. Izvolitev odbora za pregled načrta pravil UJU. 3. Razgovor o temah, ki naj se obravnavajo na bodoči skupščini. 4. Vprašanje odnošajev UJU do drugih učiteljskih organizacij v državi. 5. Odnošaji UJU do Saveza drž. čin. in služb. 6. Potrditev novih pravil UJU — poverjeništvu Beograd. 7. Izvolitev urednika »Narodne Prosvete«. 8. Vprašanja in predlogi. Seje prične ob 8. uri zjutraj.

— Za ravnatelja gluhoemnice v Beogradu je imenovan tov. Vlada K. Petrović, predsednik UJU.

— Zaslužen odlikovanje. Z redom sv. Save IV. stopnje je odlikovan višji šolski nadzornik v poklju g. Fran Gabršček. Odlikovaneu, ki je to odlikovanje v resnici tudi zaslužil, najiskrenejše čestitam!

— Proforski zbor Višje pedagoške šole v Beogradu je poslal prosvetnemu ministru spomenico, v kateri navaja kako velike važnosti je uvedba meščanskih šol v vsej kraljevini. Za uvedbo teh pa je nujno potrebno, da ostane Višja pedagoška šola v sedanjem obsegu. Največja krivica narodu in narodni prosveti bi se zgodila z ukinitvijo višje pedagoške šole, za katero se je učiteljstvo tako borilo. Ker je mogoče, da je finančni odbor izdal znano naredbo o ukinitvi Višje pedagoške šole brez vednosti prosvetnega ministra, misleč le na finančni efekt te ukinitve, opozarja proforski zbor g. ministra na velike interese narodne prosvete in kulture, ki bi bili zelo udarjeni in oškodovani s takim odlokom.

— Predsednik UJU je poslal prosvetnemu ministru prošnjo, da naj se ustavi vsa premeščanja v krajih, kjer ni zakonske podlage za premeščanja in naj se izvršijo korekture v korist učiteljstva.

— Pokojnemu ravnatelju M. Pircu v spomin. Silno nas je pretresla vest, ki smo bili njegovi učenci, da ga ni več med živimi. Pred mojimi oduševljenimi očmi vstaja slika blagega profesorja nekaj let pred svetovno vojno, ko je došel na mariborski učiteljski zavod. Težko je menda bilo najti idealnejšega profesorja in skrbnejšega učitelja. Z izredno vnojem se je trudil, da se njegovi gojenci temeljito poprimejo študija, posebno pa vzljubijo lepotu slovenskega jezika in njegovo literaturo. Predaval je slovenščino v IV. letniku. Z izredno jasnostjo in z globokim razumevanjem je podaval snov iz slovenske literature. S posebno gorkoto je govoril o početkih slovenske književnosti in njenih zastopnikov. Med sedanjimi pesniki mu je bil izredno priljubljen general Maister, o katerem je že tedaj govoril z zanosom in hvalil njegove odlične človeške, narodne in vojaške lastnosti. Kot mož logičnega

vila ves potreben material, da je šlo delo gladko izpod rok. Pokazala sta s tem, da je mogoče z malimi sredstvi in malim trudom marsikaj doseči ter da nabava materiala ne bo delala težko učitelju, ako krajni šolski sveti prispevajo le malenkostne zneske v to svrhu. — Lepo je bilo videti, kako urno so se gibale roke pri delu; udeleženci so uprav tekmovali med seboj, vsko si bo naredil največ vzorcev, zato je vsako iz koristil sleherno minuto pičlo odmerjenega časa.

Dnevi so potekali v najlepši tovariški harmoniji, dobra volja se je do časa izražala v narodni pesmi, ki je zadonela vmes v veseljem razpoloženju, ne da bi se prekinilo z delom. Prireditelja sta imela ves čas obilo posla, da sta ustregla vsakemu s primernim navodilom.

Tečaj se je vršil vsak dan od 9.—12. in 14.—17. ure točno po že vnaprej določenem vzporedju. Pletarstvo iz protja je sledila kartonaža, knjigovestništvo z najpriprostejšim načinom vezanja ročnih zvezkov, pletarstvo iz viter, pletenje kit iz ličja in njih uporaba pri pletenju. Mizarstvo je moralo odpasti vsled nedostatka časa. S tem se je predelala tvarina, ki jo predpisuje novi učni načrt. Ob sklepu tečaja se je društveni predsednik prirediteljema prisrčno zahvalil. Obema tovarišema pa je bil najljepše plačilo uspeh njunega truda in hvalnost vseh udeležencev. —k.

dilo izvajanjem prirediteljev 31 učiteljev in učiteljic. Zastopane so bile vse šole v okraju, ne izjemši meščanske šole v Ormožu. Celotno izvajanje je prihitel v našo sredino tov. Zehel Alfred, da ponese vzpodbudo med svoje tovariše. Dne 4. februarja je posetil tečaj sreski šolski nadzornik g. Jože Gorup, ki se je pohvalno izrazil o uspehu tečaja.

Dne 3. februarja ob 9. uri je otvoril tečaj predsednik učiteljskega društva tov. Rosina s kratkim nagovorom. Pozdravil je navzoče, želeč vsem najboljši uspeh. Zahvalil pa se je tudi tov. ravnatelju meščanske šole, ki je radevolno odstopil telovadnico, oskrbel potrebno opremo in vse, da se je tečaj mogel vršiti. — Tov. Vittori je predaval uvodoma o načinu poučevanja od najstarejše dobe; iz tega se je moglo posneti, kako je tekom stoletij stopnjama napredovala ljudska izobrazba, ki pa še ni dosegla viška, za katerim stremijo moderna pedagoška prizadevanja. Z uvedbo deških ročnih del smo zopet korak bližje temu cilju ter je to nov dokaz, da glede napredka ljudske šole ne zaostajamo za drugimi kulturnimi evropskimi državami, ki so upeljale ta predmet še zdavnej svoje šole.

Vsled pičlo odmerjenega časa bi ne bilo mogoče predelati snovi za posamezne razrede niti površno. Zato so se udeleženci delili v dve skupini. Učiteljice so izdelovale predmete, ki jih predpisuje učni načrt za nižjo stopnjo, učitelji pa so se lotili pletarstva iz protja. Voditelja tečaja sta pripra-

mišljenja je zelo ljubil slovnico in zahteval od svojih učencev, da se je temeljito poprimajo. Poučeval je seveda v drugih letnikih zemljepisje in zgodovino. Na sploh je podaval vsako snov jedrnat in jo zaokrožil ter skušal in ponavljal tako dolgo, da jo je — nolen volens — moral obvladati najmanj nadarjeni in marljivi dijak. Mi Slovenci smo bili vsak poedini njegov »Sorgenkind«. Za maturo se je vedno bal, da bi »ne kosila preveč slovenskih glav«. Profesor Pirc je bil prava »kranjska duša«: ujezil se je silno, če je videl nedopustno lenobo ali brezbriznost kogar izmed nas Slovencev do študija slovenskega jezika. Toda vsak preobrat ga je izredno razveselil. — Ko se je bližala matura, nam ni bilo treba se za slovenščino več pripravljati, zakaj snov smo obvladali dodobra, saj smo jo tekom šolskega leta v koncičnih stvkih ponavljali. Predvsem je predaval, kar je bilo potrebno vedeti, izpuščal vselej nebitvenosti, zakaj predobro se je zavedal, da to tvori le spominski balast, ki deluje kvarno na umsko jasnost in preglednost. Da, da, klenost in ponazorovalna sposobnost sta v visoki meri dičili Pirc kot učitelja! Moj Bog, zakaj si se moral pod ogromno težo nezasluzene boli zgruditi? Nikogar ni, ki bi nam zamogel izravnati tugo iz naših src, ker si ostavil to zemsko življenje tako zarano! — Blagi, rajni ravnatelj zlata slovenska duša! Zapustil si v naših žalostnih dušah s svojim učenjem in s svojim življenjem najsilnejše spomine! Zato spavaj sladko v slovenski zemlji, ki si jo tako neizmerno ljubil! — Albin Spreitzer.

— Službenega dopisovanja se ne sme izrabljati za privatne syrhe. Dogajali so se slučajji, da so se med uradnimi dopisi pošiljali tudi privatni spisi, zato je ministrstvo prosvete izdalo po nalogu ministrstva za pošto in brzojav strogo nalog, da se zlozaba uradnega, poštne prostega dopisovanja ne sme več vršiti.

— III. književna tombola Jugoslovenske Maticе. Dne 4. t. m. sta bili izžrebani prvi dve številki, in sicer 24 in 7. Kdor je zadel obe številki v eni vrsti, t. j. ambo, naj pošlje dotično tablico na naslov Jugoslovenska Matica, Ljubljana, Sebeburgova ul. 7/II. in naj javi obem svoj naslov. S temi številkami bo predvidoma zadetih več amb nego je dobitkov. V tem primeru se bo vršilo dne 10. t. m. še podrobno žrebanje za dobitke. Zato je poslali tablice najkasneje do 9. t. m.

— Usposobljenostni izpiti za osnovne in njim sorodne šole v pomladanskem terminu se prične na državnem moškem učiteljskem v Mariboru dne 20. aprila 1927. Pravilno kolekovane (20 in 5 Din) prošnje naj se potom šolskega vodstva in sreskega nadzornika predložijo predsedniku komisije do 10. aprila 1927. K prošnjam za dopolnilni izpit naj privije vsakdo tudi dopisovanje izpričevalo usposobljenosti za poučevanje na osnovnih šolah. Podrobna navodila so nabita v vestibulu moškega učiteljskega v Mariboru.

— Članstvo logaškega okraja, ki se zborovanja ni udeležilo se obvešča, da je bilo na zadnjem zborovanju sklenjeno s primernimi prispevki vseh članov postaviti pokojnemu tov. Zalarju skromen nagrobni spomenik. Vsak član naj prispeva v ta namen 10 Din, kar naj se že marca skupno s članarino ali pa na posebni položnici nakaže društvenemu blagajniku. Članstvo naprošam, da se točno drži tega sklepa, da nam bode omogočeno zadevo urediti že pred koncem šolskega leta.

— Mesečnik »Ferjalna kolonija« s prilogami »Brda in more«, ki ga izdaja oblastni odbor Podmladka Rdečega križa, prinaša dobre informacije o ferjalnih kolonijah. Prosvetni oddelek priporoča ta list.

— Usposobljenostne preizkušnje za osnovne šole se prične na državnem moškem učiteljskem v Ljubljani dne 29. aprila 1927 ob 8. uri zjutraj. Pravilno opremljene prošnje za priпуск k usposobljenostni preizkušnji naj se predložijo po običajni uradni poti pravočasno pristojnemu sreskemu šolskemu nadzorniku, da bodo najkasneje do dne 20. aprila v rokah izpraševalne komisije. Kdor bi ne bil pripuščten, se bo pravočasno obvestil, posebna vabila k izpitu se ne bodo pošiljala. — Izpraševalna komisija za osnovne in meščanske šole v Ljubljani.

— Slabe volje ste, ker slabo spite. Če pijete pravo kavo, ne more biti drugače. Prava kava prinaša vedno slabo spanje. Edini izhod je: pijte ŽIKO!

— Nove tiskovine za šolske nadzornike, upravitelje(ice) in učiteljske in sicer: 1. spisek učiteljskega ki ima napredovati v osnovni plači in 2. prošnja za bolezenski dopust v zmislu najnovejših predpisov, je izdala Učiteljska tiskarna.

POZIV UČITELJSTVU IZ PRIMORJA.

Učiteljstvo, došlo iz Primorja v ljubljansko in mariborsko oblast, ki nima doslej še urejenega službenega (pravnega in gmotnega) položaja, pozivamo ponovno tem potom, da v lastnem interesu pošlje nemudoma, najkasneje do 20. marca potrebne podatke na naslov poverjeništvu.

Navesti je: 1. rojstni datum in kraj, 2. dosedanje pristojnost, 3. prvi nastop službe (čas in kraj), 4. datum odpusta iz Italije (zadnje službeno mesto), 5. tukajšnji nastavev (čas, kraj, službeno razmerje), 6. datum in pot za doseg državljanstva (z navadno ali opcijsko prošnjo), 7. število službenih let, 8. števílo oseb, ki se upoštevajo pri odmeri draginjske doklade, 9. službene prejemke (mesečno), 10. prikrajšanje z ozirom na vsa službena leta, 11. vse event. prikrajške v pravnem in gmotnem oziru.

Nekateri so podatke že poslali tov. Kodriču, Ribičiču in Pahorju, a niso še popolni. Navedeni podatki so nujno potrebni za vsak nadaljnji korak, česar naj se zavedajo vsi prizadeti.

POVERJENIŠTVO UJU LJUBLJANA.

Enotna fronta učiteljstva z ostalim drž. uradništvom.

—pz Obligacijsko posojilo, ki ga je razpisala mestna občina v Ljubljani, je namenjeno za zidavo tako potrebnih stanovanjskih hiš in se obrestuje po 6%. Zveza državnih nameščencev poziva članstvo na subskripcijo tega posojila, ker je od te akcije odvisno ali dobijo tudi mnogi državni nameščenci boljša stanovanja ali ne. Posojilo je povsem varno in se lahko odplačuje v obrokih.

—pz Ustanovitvev odsekov. Na 2. seji Zveze državnih nameščencev so bili izvoljeni: tiskovni, gospodarski in odsek za pravno varstvo.

—pz Za prvi temeljni kamen uradniškega doma v Ljubljani je votiral g. Ivan Rostan ob priliki svoje 30-letnice 500 Din.

—pz Ponatis člankov iz »Našega glasa«. Na zadnji seji »Zveze« se je razpravljalo, ali ne bi kazalo ponatisniti člankov »N. G.« v političnih dnevnikih, a je prevladalo mnenje, da bi listi članke odklanjali, pač pa se priporoča članom tiskovnega odseka, da vsak piše v smislu skupnih zahtev o stanovskih vprašanjih v liste tiste stranke, ki ji pripada.

—pz Enoten statut za vse krajevne organizacije (okrožne skupine) je izdelala »Zveza državnih nameščencev«. Načrt je prirojen točno v smislu novih pravil Zveze, ki želi, da bi ga okrožne skupine osvojile na občnih zborih.

—pz Zveza državnih nameščencev v Ljubljani je imela 5. t. m. po obnem zboru svojo 3. redno sejo. Seje sta se udeležila tudi zastopnika iz Celja in Maribora. Veliki župan je potrdil pravila, ki so bila sprejeta na obnem zboru. Organizacija enotne fronte vsega državnega uradništva lepo napreduje, pristopilo je društvo kazniških osebja, sklenili so pristopiti tudi poštne nižji uslužbenci (700 članov), nadalje so se vzpostavili stiki s policijskimi nameščenci, finančno kontrolo ter gledališkimi igralci, v svrhu pristopa. Tudi druge skupine so že storile na obnih zborih sklepe za pristop. Tiskovni odsek je podal poročilo o konstituiranju ter predlog za izvolitev urednika »Našega Glasa«. Soglasno je bil izvoljen dosedanj urednik g. Anton Adamič. Več zadev je bilo oddanih pravno-varstvenemu odseku.

Boj za svobodo in neodvisnost učiteljskega stanu.

Uredništvo

»Učiteljskega Tovarisa«

v Ljubljani.

V 7. številki lista »Edinstva« se v uvodnem članku »Centrala UJU in mi« zopet ponavljajo besede o mojem lanskem bivanju v Ljubljani, zopet se prepričava moj razgovor z drugim Jelencom in to zopet tako, kakor ni bilo. O tem sem podal izjavo že lani v »Učiteljskem Tovarisu«, in danes mi ni treba o tem več govoriti. Uduženje mi je vedno dražje, kakor vsak poedinec; slova dražja od cepanja.

Zal mi je, da drugovi pri »Edinstvu« o tem niso izpremenili svojega mnenja, a reči moram, kakor sem mislil tudi popreje,

da mi je oseba tovariša Jelenca ipak draga in simpatična, brez ozira na to, kako on misli o meni.

Prosim, da to v svojem listu natisnite, za kar se Vam zahvaljujem

Vlada K. Petrovič,
predsednik UJU.

Beograd, 1. marca 1927.

—e Izjava. Z ozirom na notico tov. Egidija Schiffererja z Breznice v štev. 8. »Edinstva« izjavljamo podpisani delegati učiteljskega društva za srez Kranj, da je bil tov. Lapajnc od nas soglasno nominiran na sestanku v Podnartu za kandidata v ožji sosvet in ga tovariši radovoljskega okraja niso postavili, ker jih ni bilo na sestanku, na katerega so bili vabljeni. Ob isti priliki smo sestavili toštvarni zapisnik v svrhu poznejšega vsestranskega kritja. Pritavljamo, da se je tov. Lapajnc do skrajnosti branil kandidature. Sicer pa je v Celju do zadnjega vztrajal, naj namesto njegovega vstopi g. ref. Rus. Na ostala izvajanja tov. Schiffererja naj odgovori tov. Lapajnc sam. — Slapar, Rojc, Lovše.

—e Krivična premeščanja po čl. 71. »Edinstva« z dne 25. februarja 1927 se za njegovo pozornost, da naštevam med drugimi tudi moj slučaj premeščanja, prav iskreno zahvaljujem, samo ob nepravem času je prišlo z zadevo na dan, da bi prizade tim moglo s tem kaj pomagati. Prosim pa, da se v bodoče v takih ali podobnih slučajih moje ime ne nosi po časopisih, ker ne vidim in ne iščem zadoščenja za krivice v časopisu, nego si bom že sam vedel pomagati in obrniti se na merodajnejša mesta, kot pa so časopisne vrstice »Edinstva«. Čemu po nepotrebnem vzbujati neprijetne spomine na prestane krivice, nasprotno pa pri gotovih »tovarišicah« in njih pomagajih veselje na posrečeno »kolegijalno« in »trigantstvo«? Te naj bi »Edinstvo« ožigosalo kot krivce, za kar je še čas, ne pa naše slučaje izrabljati za strankarski boj. — Niko Einspieler, šolski upravitelj v Dolu pri Ljubljani.

Učiteljstvo v drugih državah.

—td Konferenca za mirovno vzgojo v Pragi. Mednarodni urad za vzgojo s sedežem v Ženevi sklicuje svojo mednarodno konferenco za Veliko noč (18. in 19. aprila 1927) v Prago, kjer se bo razpravljalo o temi: »Kaj more storiti šola za svetovni mir?« O tej izredno aktualni temi bo govorilo več odličnih govornikov iz raznih držav. Program konference je ta: 1. Psihološka osnova mirovne vzgoje. (Prof. Bo vet). 2. Zgodovinske učne knjige. 3. Pouk o Zvezi narodov. 4. Zemljepis; medsebojno dopisovanje učencev in njih izmenjevanje; otroške kolonije. Konferenca nima nobene vnaprej fiksirane tendence ter bo do lahko stopana vsa svetovna naziranja. Mednarodni urad za vzgojo je povabil na to konferenco zastopnike učiteljstva iz mnogih držav, posebno pa želi sodelovanja vzgojiteljev iz Srednje Evrope, kjer je ta problem jako aktualen. Upajmo, da bo do tudi naše vzgojitelske organizacije zastopane. Kdor želi natančnejših podatkov o tej konferenci, naj se obrne na omenjeni urad (Geneve, 4, rue Charles Bonnet). Posebno priporočamo obisk konference učiteljem-Esperantistom, ker bo zborovalni jezik — esperantski, poleg drugih svetovnih jezikov.

Učiteljski pravnik.

—š Doznali smo, da je odtegnilo računovodstvo nekaterim tovarišem — brez vsakega obvestila — od plače za mesec marec t. l. po 200 Din kot preužitek na položajni plači. Kakor smo poučeni, so bili ti tovariši postavljeni v višjo skupino z ukaznim dekretom, v katerem je izrecno naveden dan napredovanja in zato ne pride v tem slučaju v upoštevanje dan podpisa. — Prizadeti tovariši naj takoj uradnim putem zaprosijo (nakazujočo oblast) velikega župana, da ukrene potrebno, da se jim bodo izplačevali neokrnjeni zvišani prejemki in da se jim povrne odtegnjeni znesek. Vlogi naj prilože overjoven prepis ukaznega dekreta, v katerem je izrecno določen dan napredovanja in prepis odloka velikega župana. — Če dobe uradno obvestilo, da se jim nakazuje višja skupina položajne plače z drugim dnem, kakor ga določa izrecno ukazni dekret, naj se pritožijo na državni svet in se pri tem sklicujejo na razsodbo državnega sveta Br. 26.993 od 12. novembra 1925. — K poglavlju priznavanja višjih skupin se še povrnemo in napravimo potrebne korake.

—š Pripadnost polne stanarine povodom poroke državnega uslužbenca. Odrejuje se z ozirom na dejstvo, da Mestna kontrola, sklicujoč se na razpis Glavne

kontrole z dne 23. februarja 1926 št. 14.334 (D. m. f. št. 1221/pr. A-27), zahteva nakazilo polne stanarine od dneva poroke dalje, sledeče: V formalnem pogledu odločno stojimo na principijelnem stališču, da ima Mestna kontrola v smislu 1. odst. čl. 59. zakona o Glavni kontroli edino le pravico in dolžnost inhibirati izplačila, ki po njenem mnenju proti zakonu ali budžetu kršijo državne interese. Ne pripada pa ji nobena ingerenca v primeri, da je naredbodavec po mnenju Mestne kontrole kaknega uslužbenca prikrajšal. Isto velja tudi za razpise in postopanja Glavne kontrole same. To izhaja ne samo iz obče znane namena teh institucij, marveč tudi iz činjenice, da je uslužbencu odprta pravna pot, ako se čuti prikrajšanega, in naša zakonodaja ne pozna poleg tega še oficijelnega varstva privatnih interesov uslužbencev. Cit. razpis more imeti le ta pomen, da Mestna kontrola sme vidirati plačilne naloge, ki temelje na tej ugodnejši interpretaciji zakona. V meritornem oziru opozarjam, da navedeni razpis Glavne kontrole nikjer ne ureja dneva zapadlosti polne stanarine ob priliki poroke, temveč le ugotavlja, da pripadajo avtomatične povisice osnovne plače (čl. 31. in 47. urad. zak.) in stanarine po dovršetku gotovih službenih let (čl. 35. cit. zak.) po sili zakona natančno od dneva, s katerim je bil izpolnjen pogoj za višjo plačo. Glede nakazila polne stanarine za primer poroke državnega uslužbenca pa se je še naprej ravnati po okrožnici delegacije z dne 29. decembra 1925 št. 5726/pr. 25, ki še ni razveljavljena in ki tudi ni v nasprotju z cit. razpisom Glavne kontrole.

Naša gospodarska organizacija.

VABILO

na VII. redni občni zbor »Učiteljskega zdraviliškega doma v Rogaški Slatini«, registrovane zadruge z omejeno zavezo, ki se bo vršil v petek, dne 25. marca 1927 ob poldnesi uri v okoliški šoli v Celju, Razlagova ulica št. 5.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva o združnem poslovanju leta 1926.
 2. Poročilo nadzorstva.
 3. Odobrenje letnega računa za l. 1926.
 4. Volitev načelstva in nadzorstva.
 5. Slučajnosti in predlogi.
- Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se vrši eno uro pozneje na istem prostoru in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki je sklepčen brez ozira na število navzočih združnikov.

Dol pri Hrastniku, dne 5. marca 1927.

Načelnik: Anton Gnus.

—g Gg. člani načelstva in nadzorstva Učiteljskega zdraviliškega doma v Rogaški Slatini, r. z. z. o. z., se vabijo vljudno k skupni seji, ki se vrši na praznik dne 25. marca t. l. ob 8. uri v okoliški deški osnovni šoli. — Ant. Gnus, načelnik.

Razpisi služb.

—r Razpis službe za učiteljico na šestrazredni dekliški osnovni šoli v Konjicah in službe za učitelja na šestrazredni osnovni šoli z eno začasno vzporednico pri Sv. Križu pri Ljutomeru se je razveljavila. Glej tudi »Uradni list«. — Prosvetni inspektor: Poljanec.

Društvena zborovanja UJU.

Vabila

— Ljubljansko učiteljsko društvo zboruje celodnevno v petek, dne 18. marca t. l. ob 9. uri v telovadnici II. deške osn. šole na Covozi cesti s sledečim dnevnim redom: 1. Predsedstvena naznanila. 2. Referat o telesni vzgoji. (Referent tov. Jeras). 3. Učitelj in zakoni o socialnem zavarovanju delavstva. (Referent tov. Ambrožič). 5. Slučajnosti. — Odbor.

— Kranjsko učiteljsko društvo zboruje dne 18. marca 1927 ob 9. uri v Smartnem z naslednjim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika. 2. Zapisnik zadnjega zborovanja. 3. Potopis tov. Oraničeve. 4. Pestalozzi, osnovatelj delovne šole, referat tov. Ferjančičeva. 5. Slučajnosti. Na mnogobrojne udeležbe vljudno vabi odbor.

— Učiteljsko društvo UJU za kočevski okraj zboruje 18. marca 1927 v Kočevju takoj po prihodu dopoldanskega vlaka po sledečem dnevnem redu: 1. Otvoritev. 2. Moderni razpisi šolstva, delovna šola in drugi šolski tip. Predava učitelj Leo Pišbrovec. 3. Šolski vrt in njega umna uporaba. Predava nadzornik za šolske vrtove A. Skulj. 4. Seja širjega sosveta UJU —

Šolske zvezke po konkurenčnih cenah, iz najboljšega papirja s pivnikom
Izdeluje Učiteljska tiskarna v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.
Učiteljstvo opozarjamo, da naj uvede te zvezke v šole in naj zahteva v trgovinah
zvezke Učiteljske tiskarne.

Zvezki se prodajajo v korist »UČITELJSKEGA KONVIKTA« v Ljubljani in »UČITELJSKEGA DOMA« v Mariboru.